

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ..... 10 Lei.
Pe jumătate de an ..... 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Concentrarea forțelor.

Pretutindenți o stare sufletească de adâncă nemulțămire. O viață veșnic tulburată și neliniștită. E nemulțămît cu stările actuale boierul întocmai ca simplul muncitor, intelectual, preotul, învățătorul, slujbașii de toate categoriile, sunt nemulțămîte îndeosebi masele poporului. Aceasta stare sufletească bolnăvicioasă, aceasta tulburare și neliniște nu e numai o urmare a dezastrului material și moral pricinuit prin îndelungatul războiu, ci e și rezultatul propriilor noastre păcate, a greșelilor de guvernare și administrare a țării.

Cumpenând rezultatele muncii de doi ani pe terenul refacerii și consolidării noului stat, le aflăm atât de minimale și neînsemnate în raport cu marea operă și mulțimea problemelor, ce așteaptă o rezolvire trainică și norocoasă, încât cetățenii cinstiți și muncitorii și cei ce poartă în sufletul lor idealul statului național român întregit, privesc în viitor cuprinși de îngrijorările ceie mai serioase și legitime. Unificarea prin decrete, ce nu respectă angajamente și situații clădite pe evoluții firești și prin o mulțime de inspectori și comisari, ce nu-și cunosc nici drepturile, nici datorințele, au produs în loc de unificarea mult dorită, o desorganizare și zăpăceală pe toate terenele și în toate ramurile vieții de stat.

Egoismul, vânarea intereselor personale, ambiții nemăsurate, pofta de mărire și câștig fără muncă, specula nerușinată, orgoliul celor ajunși în situații nemeritate și nevisate, lipsa sentimentului de datorință și răspundere, au creat o atmosferă infectată de microbii stricăciunii morale, în care idei sănătoase nu pot prinde rădăcini.

În fața acestei priveriște și situații triste, a dezastrului ce ne amenință, a sosit momentul suprem pentru formarea unei opinii publice sănătoase, care se curețe această atmosferă încărcată de miazmele putrejunii morale. E vreme reculegerii și a concentrării tuturor energiilor morale în jurul Tronului și a înțeleptului nostru Rege, care a vorbit din inimă tuturor oamenilor de bine în memorabilul său răspuns la adresa senatului, zicând:

Marea operă de refacere și de consolidare nu se va putea realiza în folosul țării, dacă străduințele noastre

nu vor fi animate de un spirit nou și de dragostea de muncă, care împinge pe toți fiii acestei țări să pună toate silințele, toată experiența, toată știința mai presus de toate, întreaga lor iubire de neam și de țară în serviciul binelor obștesc. A trecut timpul vorbelor și a sunat ceasul să se traducă vorbele în fapte . . .

Puneți la o parte certurile, sfârșiți cu desbinările, fiți buni Români.

Vieța internă și organizația institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

Zelosul Patrichie Popescul satisfăcu fără amănare acestui ordin mitropolitan.

De profesori fură instituiți *Petru Raț*, mai înainte preot unit, și *Ioan Mezel*. În 3/15 Noembrie se ținu „ședință literară” sub presiul administratorului Patrichie Popescul, fiind de față cei 2 profesori și notarul consistorial Moise Roman. Să luare la cunoștință „cu fiască cucurire și adâncă recunoștință” părințeștile ordinațiuni mai înalte „despre soarta credincioșilor Români îndurate.” Să se facă însă o remonstrație la locurile mai înalte „că și fără 8 școli” să se poată primi în institut, din motivul „că pentru cele mai slabe parohii abateră a nu-se face e cu neputință”. Profesorii vor căuta și vor închiria un local potrivit pentru școală, care se va înzestra apoi cu recvizitele de lipsă. Chemarea Duhului sfânt se va face în 16 Noembrie v. „în adunarea primitorilor auzitori de teologie”, ear luni în 17 Noembrie se vor începe prelegerile. Se hotărăște apoi „după vechile acestul institut datini, în a lui esențială organizațiune tăiatoare . . . plata familizațiunii obicinuite” în 5 fl. m. a. dela fiecare elev. Sarcina cantoratului o ia asupra sa profesorul „secundar” Ioan Mezei. Se va arangia din nou biblioteca institutului „din care mai multe cărți prin tulburările revoluției trecute, se află împrăștiate și pierdute.”

Remonstrația la locurile mai înalte pentru schimbarea — în cazuri excepționale — a dispozițiunii, ca numai tineri cu 8 clase gimnaziale să poată fi primiți în institut, nu avu rezultat. Ministerul de culte și instrucțiune răspunde, că chiar ordinul cancelariei aulice din 22 Decembrie 1920, Nr. 15498, prin care se aprobă organizația școlilor clericale greco-neunite dispun, că în aceste institute să se primească tineri absolvenți de gimnaziu. Este adevărat, că în acele dieceze, în care nu se aflau gimnazii în număr de ajuns, pentru a putea avea contingentul necesar de

preoți s'a permis — în mod interimal — să poată fi ascultători de teologie și tineri, cari au absolvat numai școlile normale și au funcționat câți-va ani ca învățători, ori s'au îndeletnicit pe lângă vr'un protopop ori preot în cetit, scris, în cântări și tipic și prin purtarea lor au dat dovezi despre vocațiune preotească. Dupăce însă cu timpul gimnaziile s'au înmulțit și tinerimea din dieceza Aradului are ocaziune și puțința a-și câștiga cunoștințele pregătitoare de lipsă. Dotația preoților din parohiile mai slabe se poate îmbunătăți prin contragerea mai multor parohii sărace — unele chiar superflue — într'o singură parohie. Nu se poate accepta nici aceea propunere, ca preoții și diaconii, hirotoniți fără a avea pregătirea teologică recerută să studieze ulterior în mod particular științele teologice, din motivul, că înaltul ministeriu, nu află destulă garanță în acest fel de studiu, prin care se negliă aprecierea și judecarea conștiințioasă și dreaptă a aplicărilor și a calităților recerute dela candidații de preoție.²⁾

Punându-se în aplicare aceste ordinațiuni mai înalte în anul școlar 1852-53 fură primiți și se înscrieră puțini elevi. Dintre preoții și diaconii, hirotoniți dela 1847 încoace „fără a fi gustat cevași din științele teologice,” cei mulți în loc să vină la Arad și să frecventeze cursurile teologice, precum li-se impunea cu toată rigoarea,³⁾ înaintară rugări să fie dispenzați, fiind săraci și îngreunați cu familie ori impedezați prin împrejurările locale. Unii cerură să poată absolve cursurile pe cale privată, pentru alții interveniră protopopii și comunile bisericesti. Unele dintre parohii protestară chiar, ca păstorul lor sufletesc să fie dus din mijlocul lor pe un timp așa de îndelungat. Nu-și puteau da seamă pentru cari pricini preotul lor, cu care sunt deplin mulțămiți, să mai meargă la Arad și să învețe științele teologice și să facă examene, când răposatul episcop Raț l-a aflat vrednic de preoție și l-a hirotonit. „Au făcut însă totuși dl Administrator diecezan strânsă ordinațiune în privința celorce au fost în mai bună stare, ca să vină spre învățarea teologiceștilor științe, dintre care vr'o 16 au și venit și au intrat în școala clericală.” Dar și dintre aceștia, unii mergând acasă la Sărbătorile Nașterii Domnului nu se mai reintoarseră, alții nu se putură susține din cauza sărăciei, ear alții neputându-se obicini cu studiul, viața și disciplina de școală părăsiră școala în cursul semestrului al II-lea. „Numai 2 au eșt până în capătul anului cu învățatura.”⁴⁾

Profesorul primar *Petru Raț* conduce aface-rile institutului până la finea anului școlar 1856-57. Pe lângă el funcționară ca profesori secundari „interimali” *Ioan Mezel*, în semestrul I al anului școlar 1852-53, *Ștefan Puris*, în semestrul al II-lea al anului școlar 1852-53 și

semestrul I al anului 1853—54, *Teodor Popovici*, din semestrul al II-lea al anului școlar 1853—54 până la finea anului 1855—56, ear cu începutul anului școlar 1856—57 fu numit de profesor al doilea *Iosif Beleş*, care, după trecerea profesorului Raț dia nou la unire ajunge, cu începutul anului 1857—58 profesor primar, ear de profesor al doilea e instituit notarul consistorial *Moise Roman*.⁵⁾

Hotărârile mai înalte, că numai tineri absolvenți de gimnaziu să fie primiți în institut se execută câțiva ani cu toată rigoarea posibilă.⁶⁾ De sine se înțelege, că numărul elevilor în proporție cu timpurile de mai înainte scăzu în mod simțitor. Se primiră tineri cu pregătiri bune și corespunzătoare tuturor cerințelor legale și formale și cu bune recomandări dela protopopul locului. Dacă să și putu strecura între ei vr'unul „fără de școli înalte” e primit „numai pentru Ardeal și mișeaua stare a parohiilor din protopresbiteratul Hălmașului”.⁷⁾

Preoții rămași în restanță cu absolvarea cursurilor teologice fură din nou îndrumați, chiar și dacă ar fi în parohii „a veni la școală și a învăța studiile încă nesfârșite”.⁸⁾ Se repeți însă și de astădată jocul de mai înainte. Instanțele alor 17 preoți, săraci și năcăjiți, din protopopiatul Hălmașului, se rezolviră la intervenirea protopopului Petru Moldovan în felul „ca pe rând venind la Arad se descrie studiile teologicești și învățând, să depună examen dintrânselu”.⁹⁾ Studiile poate că-și le copiară, dar cu examenele rămaseră datori toată viața. Din numărul considerabil al celor obligați abia 2 înși făcură examen particular și absolvară cursurile teologice la finea anului școlar 1853—54.¹⁰⁾ La înscrierile din anul 1854—55, vin și cer primire în institut, pe lângă numărul mic al absolvenților de gimnaziu, și tineri, mai ales din Bihor și părțile Hălmașului, cari n'aveau pregătirile legale. Episcopul Procopiu Ivacicovici îi și primește pentru a putea fi aplicați la parohiile mai slabe din dieceză.¹¹⁾ Tot astfel fură primiți, din grația bunului arhieru, elevi mai cu puține pregătiri și în anii 1855—56 și 1856—57,¹²⁾ prince contingentul elevilor să spori din nou.

Se observă însă la ministeriul de culte și instrucțiune din tabloul elevilor înscriși, ce să înainta la începutul fiecărui an școlar, că în institut au fost primiți și elevi „carii nimica sau numai puține studii gimnaziale au absolvat” și că prin aceste primiri numărul elevilor nu stă în proporție cu parohiile vacante.¹³⁾ Deci pentru a putea împlini „înalta rânduială”, ce urmă, ca „numărul învățăcelilor școlii clericale de aicea să se impuține”, episcopul Procopiu Ivacicovici dă ordin profesorilor, că la examenele semestrului I, să examineze elevii cu cea mai mare rigoare. „Și unii ca aceia, cari nu arată trebuinciosul sporiu, sau examenul nu-l depun la vremea sa, din școală clericală să se lipsească”.¹⁴⁾ Aplicându-se aceasta dispoziție arhierescă și asistând și însuși episcopul la examene, institutul fu curățit de elementele neglijente și incapabile.

Dar tendința guvernului, ca numărul elevilor din institut prin primirea numai a absolvenților de gimnaziu să se impuțineze, aduce cu sine, că parohiile mai slabe nu se puteau îndeplini.¹⁵⁾ La astfel de parohii nu reflectau absolvenți de teologie cu 8 clase gimnaziale. Aspirau și așteptau după parohii mai bune, ear unii dintre ei intrau în oficii lumești și dacă obțineau vr'o diregătorie bună, nu se mai întorceau la cariera preotească. Luând în considerare aceste împrejurări inevitabile în organismul unei biserici sărace și fără fonduri pentru o dotațiune mai corespunzătoare și egală a preoților, ministrul — la intervenirea episcopului Ivacicovici — îmblânzi încâtva rigoarea ordinațiunilor

săle de mai înainte și admite „că încât doară ar fi de lipsă se poată fi primiți în institut și tineri mai cu puține pregătiri, dar pentru acestia să se ceară dispenzație dela ei”.¹⁶⁾

Pe baza acestui ordin ministerial condițiunile și procedura de primire în institut pentru anul școlar 1859—60 și cei viitori se regulează în următorul mod:

(Va urmă.)

Concordatul.

Săptămânile trecute a avut loc în sala de ședință a soc. „Ajutorul”, o întrunire a preoților și mirenilor din Capitală cu privire la concordatul cu biserica romano-catolică.

A prezidat părintele Georgescu.

Preotul *I. Petrescu-Visarion*, arată că acest concordat este un pericol din punct de vedere național.

Face atent pe ministrul cultelor și-l roagă să privească în trecutul acestei biserici romano-catolice și va alege calea ce va trebui s'o urmeze în viitor, față de o politică ce se urmărește cu ipocrizie de secole.

Intrând în legături cu Papa, nu va trebui să-i dăm mai mult decât dăm bisericii ortodoxe.

Arată azi uneltirile papale din trecut și dă câteva exemple cari scot în evidență scopurile urmărite de Vatican.

Vorbește apoi de ordinele călugărești, cari sunt gonite din țări catolice pentru păcatele lor incalificabile.

D. Belu, citește o declarație din partea soc. cântăreților bisericești cari se solidarizează cu soc. clerului român „Ajutorul” și se unește la lupta ce va trebui dusă. Nu putem ceda streinilor dreptul de a se cuibări la noi.

D. avocat Popescu Tudor, vorbește din partea comisiunii care a redactat memoriul ce urmează să fie răspândit în toată țara, arată că biserica ortodoxă a încheiat tăria neamului românesc.

Oratorul spune că Sf. Scaun cere pentru 2 milioane jum. catolici tot atâția mitropoliți și episcopi câți avem noi pentru 14 milioane de ortodoksi, deci concordatul este și o primejdie națională nu numai una confesională.

Citește punctele principale ale concordatului pentru lămurirea publicului și relativ la contra propunerile din moțiune.

Dă apoi citire unei moțiuni care este aprobată de toți cei prezenți.

D. Scraba anunță o conferință cu privire la partea politico-diplomatică a chestiunii concordatului.

D. V. Goldiș, spune că românii din Ardeal sunt de aceeaș părere cu cei din vechiul regat în ceea ce privește concordatul.

Cei 800 de mii de români au murit pentru ca să facem un stat național iar nu unul poliglot.

Statul român nu poate fi decât național ortodox, iar minunea istorică a menținerii popoului nostru se datorește pe de o parte latinității

¹⁾ Protocolul ședințelor literare din anul 1852—53, Nr. 1—5. — ²⁾ Ordinul ministerial din 16 Noemvrie 1852, Nr. 4035/221. — Rescriptul comisariatului districtual ces. reg. din Oradea-Mare din 29 Decemvrie 1852, Nr. 19249/1775. — ³⁾ Cercularul administratorului Petrichie Popescu din 14 Octomvrie 1852, Nr. 1244. — ⁴⁾ Protocolul actelor clericale 1852—53, Nr. 25. Catalogus susceptorum pro anno scholastico 1852—53. — ⁵⁾ Rescriptul patriarhului din Carloveș, 27 Septemvrie 1857, Nr. M. 1374. — ⁶⁾ Cercularul episcopului Procopiu Ivacicovici, 28 August 1853, Nr. 686, dat în chestia primirilor în teologie pentru anul școlar 1853—54. ⁷⁾ Prot. act. cler. 1853—54, Nr. 11. — ⁸⁾ Cercularul din 28 August 1853, Nr. 686. — ⁹⁾ Prot. act. cler. 1853—54, Nr. 22. — ¹⁰⁾ Prot. act. cler. 1153—54 Nr. 37, 38, 47. — ¹¹⁾ Prot. act. cler. 1854—55, Nr. 1—15. — ¹²⁾ Prot. act. cler. 1855—56, Nr. 25, 1856—57 Nr. 10. — ¹³⁾ Ordinul ministerial din 24 Octomvrie 1855, Nr. 19405. — ¹⁴⁾ Ordinul din 28 Martie 1857. — ¹⁵⁾ Protocolul ședinței consistoriului din Oradea-Mare, ținută în 4/16 August 1859. — ¹⁶⁾ Rescriptul ministerial din 17 Noemvrie 1858, Nr. 18240/304.

noastre, care ne-a ferit de slavizare și de orient, iar pe de altă parte ortodoxismului ce ne-a apărat contra pericolelor ce veneau din occident.

D-sa crede că nu se poate face acest concordat înainte de a se revizui constituția și că nici un guvern nu ar îndreznii să-l încheie în prezent.

Un popor trăește din credință, nu din știință și dacă și-a pierdut credința și-a lscălit sentința de moarte.

Regretă apoi că vlădicii noștri n'au luat parte la această adunare, aceasta fiind menirea lor: să apere turma și credința strămoșească.

În cecece privește moțiunea care va căpăta oarecari modificări declară că o admite în esență.

Încee spunând că întreg Ardealul ortodox este de partea acestei mișcări.

Rom. N.

Un apel.

În două întruniri publice cari s'au ținut la Sibiu, din inițiativa dlui Dr. Lazar *Popovici*, discutându-se situațiunea, în care se află Statul, s'a votat și aclamat următoarea moțiune:

„— Noi, cetățeni ai orașului Sibiu și din împrejurimi, întrunindu-ne în ziua de 16 Ianuarie 1921, pentru a ne consfătuși și a aviza asupra măsurilor prin cari s'ar putea mai repede lucra pentru refacerea și consolidarea țării, — după ce am ascultat ideile ce s'au emis în adunare, convinși că exprimăm gândirea și sentimentul întregii suflări românești din cuprinsul României-mari, și conduși de apelul făcut de marele Român, gloriosul nostru Rege către toată națiunea: „Puneți la o parte certurile, sfârșiți cu desbinările, fiți buni Români”.

Am hotărât următoarele:

1. Facem apel la toți factorii vieții noastre publice, fără deosebire de culoare politică, cari ridicându-se de-asupra intereselor de partid, și însufleșiți numai de interesele superioare ale țării, să avizeze la mijloacele cele mai potrivite ca să concentreze toate valorile noastre pentru a conlucra la accelerarea operei de refacere și consolidare a Regatului nostru.

2. Apelăm la toți cetățenii din întreaga Românie-mare să adereze la această moțiune a noastră. Să se adune în jurul flamurei desfășurate în numele einstei și a muncii pentru tron, țară și neam”.

Risipa automobilelor.

În timpurile normale, adică acelea dinainte de războiu, se vorbea de risipa pe care statul o face cu automobilele. Se arăta atunci cum statul abuzează de automobile și face din întrebuințarea lor fără rost o adevărată risipă cu banii contribuabililor.

Dar actualmente asistăm la o cheltuială pentru automobile care nici nu se poate compara cu cea critică înainte de războiu. Acuma deși un automobil costă înzecit mai mult decât înainte de războiu, iar plata șoferilor și combustibilul costă de asemeni mult mai mult, totuși se face un uz de automobile care întrece cu mult ceia ce se făcea înainte de războiu. Acuma se servesc de automobile nu numai miniștrii și secretarii generali — cari se ridică cu toții la mai mult de patruzeci — dar și toți directorii

Nr. 3123—1920.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al bisericii ort. orientale române din părțile Aradului, Orășii-mari, Ienopolei și a Hălmagiului, precum și în cele adnexe din Bănatul-Timișan.

Onoratelor corporațiuni bisericești, iubitului cler și popor din protopresbiteratul B.-COMLOȘ, dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru ISUS HRISTOS, iar dela Noi arhierescă binecuvântare.

În legătură cu circularul nostru de datul 16/29 Septembrie 1917 Nr. 3293, prin care Vi-am notificat alegerea protopresbiterului *Mihailu Păcățian*, de asesor referent la senatul bisericesc al Consistoriului ort. rom. din Arad și instituirea de administrator protopopesc a părintelui *Dr. Ștefan Cioroian*, venim acum a Vă notifica, că punându-se la cale deplinirea acelu post conform prescrierilor Statutului-Organic și a Regulamentului pentru alegerea de protopresbiter, Consistorul Nostru diecezan în ședința sa plenară din 29 Decembrie 1920 (11 Ianuarie 1921), considerând votul dat de sinodul protopopesc electoral, a denumit de protopresbiter în tractul *B.-Comloș*, pe Prea Onoratul

Domn *Dr. Ștefan Cioroian*, a cărui alegere, respective denumire, aflându-o și Noi în regulă, pe alesul și respective denumitul l'am provăzut cu receruta investitură canonică pentru protopresbiteratul *B.-Comloș*, cu sfera de activitate peste parohiile și comunele bisericești, cari se țin acum și se vor ținea în viitor de acest tract protopresbiteral.

Anunțându-Vă deci aceasta instituire canonică a susnumitului protopresbiter, precum și aceea, că am dispus introducerea lui în scaunul protopresbiteral, care introducere se va îndeplini la 30 Ianuarie vechiu anul curinte, Vă poftim și totodată Vă îndrumăm pe Voi, Onorate corporațiuni bisericești, iubit cler și popor,

ca pe numitul venerat protopresbiter *Dr. Ștefan Cioroian*, să-l cunoașteți de protopresbiter al Vostru instituit canonic și să Vă adresați lui întru toate afacerile, cari aparțin la competența oficiului protopresbiteral, să-i dați stima și cuvenita ascultare, ca și la conducătorul tractului și reprezentantul Nostru eparhial.

După cari împărțându-Vă binecuvântarea Noastră arhierescă am rămas,

Arad, 12/25 Ianuarie 1921.

Al Vostru tuturor de binevoitoriu

Ioan J. Sapp,
Episcop.

Ad Nr. 3250/920.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistoriului din Arad.

Aducem la cunoștința Onor. preoțimi diecezane, că s'au luat dispozițiuni pentru distribuirea congruei, cvincvenalelor, ajutorului de șcampete și adausului familiar pe semestrul 1 Octombrie 1920, — 31 Martie 1921.

Pe baza conspectelor ce se vor trimite de aici cu act separat — conducătorii oficiilor protopresbiterale, deodată cu trimiterea blanchetelor de chitanțe pentru congruă și cvincvenale, vor avea

să comunice fiecărui preot îndreptățit sumele, ce-i compet pe acest semestru cu provocarea, ca să le ridice dela cassa consistorială necondiționat în cursul lunei Februarie a. c. nou, ca Administrația cassei consistoriale să poată încheia socoile până la jumătatea lunei Martie a. c.

Toate chitanțele sunt a se vidima prin protopopul tractual și pentru fiecare categorie de competență este a se face chitanță separată.

Pentru congruă și cvincvenal se vor întrebuița blanchetele de chitanțe ce se vor trimite de aici, iar pentru ajutorul lunar de șcampete și adausul familiar, fiecare preot va avea să-și facă însuși chitanțele.

Bani pentru timbre nu se mai detrag, deci chitanțele trebuie timbrate în regulă.

Conducătorii oficiilor protopresbiterale vor avea să constate pe chitanța de congruă, că respectivul preot a achitat toate dările publice după sesia parohială, respective cu cât restează după starea dela finea anului 1920, ca Administrația consistorială să poată face detragerile necesare.

În scopul acesta fiecare preot e îndatorat a dovedi protopopului său în termen de trei zile cu libelul de dare respective cu atestat dela antistia comunală achitarea ori restanța acestor dări publice.

Ar fi de dorit, ca fiecare protopop să ridice și să distribue însuși competențele preoților săi; dar după ce la aceasta protopopii nu pot fi obligați; dacă nu voiesc, pentru că distribuire banilor merge cu răspundere; deci dacă unii protopopi

nu ar lua asupra lor angajamentul de a distribui aceste competențe, au să avizeze despre aceasta preoțimea de timpuriu, spre știre și conformare, anume deodată cu trimiterea blanchetelor de chitanțe.

În cazul acesta Onor. preoțime este poftită a se prezenta la casa consistorială pentru ridicarea competențelor preoțești cu începere dela 7 Februarie a. c. nou până la finea acestei luni.

Zilele de plătire sunt următoarele:

Pentru preoții din tractul Arad și Hălmagiu în ziua de Luni a săptămânei.

Pentru preoții din tractul B.-Ineu și Chișineu în ziua de Marți a săptămânei.

Pentru preoții din tractul Șiria și Belinț în ziua de Mercuri a săptămânei.

Pentru preoții din tractul Radna și Vinga în ziua de Joi a săptămânei.

Pentru preoții din tractul Lipova și B.-Comloș în ziua de Vineri a săptămânei.

Pentru preoții din tractul Timișoara în ziua de Sâmbătă a săptămânei.

Protopopii, cari vor să distribuie înșiși competențele preoților, să se prezinte la casa consistorială între zilele din 2—5 Februarie a. c. nou, aducând cu sine conspectul primit.

Arad, 12/25 Ianuarie 1921.

Joan J. Sapp,
Episcop.

Nr. 5—1921.

Circulară

cătră oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistoriului din Arad.

Ministrul cultelor și artelor din București cu datul din 10 Ianuarie 1921, sub Nr. 1213, ne-a trimis următoarea adresă:

„Prea Sfințite,

Ministrul de Războiu ne arată în adresa Nr. 18,981—920, că a izbutit cu mari sacrificii și cu muncă stăruitoare din partea organelor militare, să înființeze „Case de Educațiune Națională” și „Societatea Mormintelor Eroilor” pentru luminarea satelor și pentru desvoltarea culturii morților, izvor al multor virtuți.

Aceste instituțiuni, spre a putea însă să trăiască, trebuie să aibă sprijinul larg al tuturor organelor Statului. Frumoasele rezultate, ce de altminterlea s’au dobândit până acum, se datoresc în mare parte acestui sprijin.

Fiindcă preoții prin însași menirea lor pot să intervină cu succes, dându-și concursul, fie Caselor Naționale, fie filialelor Societății Mormintelor Eroilor, avem onoare a Vă ruga, să binevoiți a dispune să li-se pună stăruitor în vedere de a face parte din Comitetele respective când sunt solicitați, sau a se interesa de mișcarea aceasta, îndemnând și pe păstoriții lor a-și da obolul și a

lucra pentru asemenea instituțiuni de mare însemnătate.

Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.”

Biserica ort. română este biserică națională.

Ortodoxia și naționalitatea sunt con-crescute.

Păstrarea cu sfințenie a credinței ortodoxe înseamnă totodată a ține cu tărie la neam, la limbă și la dreptul de a fi a poporului român.

Biserica noastră ort. rom. dela întemeierea ei a fost, este și va fi depozitara nu numai a așezămintelor dumnezeiești și virtuților creștinești, ci și a iubirii de neam și de limbă.

De aceea nu ne îndoim, că Onor. noastră preoțime, precum în trecut, așa și acum și în viitor va căuta să-și facă datoria față de biserică și de neamul român — cu zel, devotament și abnegațiune și nu ne îndoim, că Onor. preoțime va răspunde cu dragoste și însuflețire la apelul călduros al Onor. Minister în cauza „Casei de educațiune națională” și a „Societății Mormintelor Eroilor” dând tot sprijinul cerut, spre a se face vrednici de mărirea zilelor de astăzi.

Arad, 7/20 Ianuarie 1921.

Joan J. Sapp,
Episcop.

din ministere, toți inspectorii mai principali, toți prefectii în cursele lor la București, etc.

Dacă s'ar face un calcul de cât se cheltuiește acum cu cumpărarea, întreținerea și consumația de combustibil, credem că am ajunge la un minimum de o sută de milioane pe an.

În aceste vremuri când leul nostru variază lângă 20 centime; acuma când deficitul țării se cifrează la miliarde, nu este oare o adevărată sfidare a se arunca pentru comoditatea câtorva persoane cel puțin o sută de milioane pe an?

Lăsăm să judece acest lucru cetățenii imparțiali!

Dacia.

Protopresbiterul Nicolae Rocsin.

Distinsul protopresbiter al tractului Tinca, Nicolae Rocsin, nestorul protopopilor din eparhia Orăzii-mari a trecut la cele eterne, în ziua de anul nou. Născut în anul 1857, după absolvirea școlilor primare și secundare în Oradea-mare și a teologiei în Arad, a fost hircitonit, în anul 1879, într-un presbiter, iar la 1896 e ales și înaintat la demnitatea de protopresbiter. A servit bisericii timp de 41 ani, ca paroh în Micherechiu, mai apoi ca protopresbiter al tractului Tinca. În această calitate s'a distins prin o conducere și administrare încununată cu rezultate reale a tuturor afacerilor bisericesti și școlare din protopopiatul său, situat la graniță și expus influinței culturii străine. În toată activitatea sa s'a dovedit de om al ordinii și al disciplinei. Cultura socială și independența materială, de cari dispunea, îi dădeau autoritatea necesară de a reprezenta cu demnitate interese bisericesti în fața autorităților străine. A fost membru în toate corporațiunile noastre bisericesti și un fruntaș al clerului român ortodox.

Remânând frumoasa comună românească Micherechiu dincolo de graniță nu și-a părăsit turma, ci a îndurat dimpreună cu credincioșii săi actele de răzbunare ale stăpânirii ungurești. Tirania autorităților maghiare n'a permis nici chiar fiului său, Dr. Nicolae Rocsin, care administrează protopopiatul de pe teritoriu românesc, a lua parte la actul înmormântării, săvârșit în 3/16 Ianuarie a. c., prin preotul Vasilie Beleş din Chitighaz.

D-zeu să-l odihnească și să-l așeze între dreptii săi.

Cazul trist se aduce la cunoștință prin următorul anunț:

Cu inima frântă de durere aduc la cunoștință tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților că, soțul, tatăl, bunicul, fratele, socrul, eumnatul, unchiul și vărul

Protopresbiterul ortodox NICOLAE ROXIN, în etate de 63 ani, în al 43-lea an al fericitei și exemplare sale căsătorii, în ziua de 1/14 Ianuarie a. c., după multe și grele suferințe sufletești și trupești, împărțit fiind cu sf. Taine, a fost chemat de către Atotputernicul la cele eterne.

Scumpele lui rămășițe s'au redat pământului în ziua de 3/16 Ianuarie în cavoul familiar din comuna Micherechiu.

Salonta, la 4/17 Ianuarie 1921.

Doamne făcându-i țărina ușoară, odihnește-l în pace, iar pe noi cei rămași ne mângâie, căci mare este voia și puterea Ta!

În numele familiei fiul intristat:

Dr. Nicolae Rocsin.

INFORMAȚIUNI.

În ziua Anului nou a servit sf. Liturghia părintele protopop al Aradului **Traian Vățian**, asistat de parohii **Alexiu Popovici** și **Eugen Crăciun**. La priceasnă părintele **Crăciun** a rostit o predică, în care sbiciuind indiferentismul și corupția din zilele noastre a îndemnat credincioșii la o viață nouă creștinească, la o muncă intensivă și cinstită spre consolidarea frumoasei moșteniri câștigate prin multă jertfă și grele suferinți. Frumoasa predică a făcut o impresie adâncă asupra credincioșilor. La sfârșitul sf. Liturghii s'a oficiat *Te Deum* pentru sănătatea și îndelunga viață a Maj. Sale gloriosului nostru rege, **Ferdinand I.** și a întregii dinastii române. A cântat corul dlui **A. Lipovan**, subrevizor școlar. După terminarea serviciului divin, P. S. Sa părintele nostru episcop **Ioan**, a primit felicitările de anul nou prezentate în aula episcopescă de autoritățile bisericesti, școlare, civile și militare și fiii sufletești ai P. S. Sale din localitate. Dl. ministru de războiu, general **Rășcanu**, a trimis P. S. Sale următoarea telegramă de felicitare:

"Binevoști, Vă rog, să primiți cele mai călduroase felicitări și urări Vouă și credincioșilor Voștri. Anul nou să Vă fie cu spor la munca Voastră sfântă și rodnică și să-o încununeze tot cu mai strălucit succes pentru binele obștei și țării noastre. General Rășcanu."

Bobotează în Arad. Sărbarea Bobotezului Domnului s'a prăznuit și în Arad cu un fast demn de însemnătatea și bucuria zilei. Sf. Liturghie a servit-o P. S. Sa părintele nostru episcop **Ioan**, asistat de protoiereii: **M. Păcățian**, **Traian Vățian**, **Dr. T. Botiș**, **Dimitrie Muscan**, preoții **Alexiu Popovici** și **Eugen Crăciun** și diaconul **Ioan Cioară**. Sfințirea apei s'a făcut pe malul Murășului. Impozantul cortegiu a pornit dela catedrală la orele 10 și jumătate și a parcurs strada I. Mețianu, bulevardul Regina Maria și pe lângă primărie a trecut pe malul Mureșului. După sfințirea apei P. S. Sa a stropit cu aghiasmă drapelele regimentelor din Arad și trupele în cursul defilării lor admirabile. Procesiunea s'a întors apoi în aceeași ordine la catedrală. Au luat parte toate autoritățile civile și militare, corpul didactic din localitate și un public imens. Cântăriile le-a executat corul dlui subrevizor școlar **A. Lipovan**.

Hirotesire. Părintele **Dr. Ștefan Cio-roianu**, ales și întărit de protopresbiter al tractului B. Comloș, a primit Marți, în 12/25 Ianuarie a. c., prin punerea mânilor a P. S. Sale părintelui nostru episcop **Ioan**, hirotesia într-un protopresbiter. Dorim noului protopop viață îndelungată.

Constituirea Societății ortodoxe naționale a Femeilor Române, Filiala Arad. Luni, în 11/24 Ianuarie, a avut loc în sala festivă a Seminarului diecezan din localitate constituirea *Societății ort. naționale a femeilor române, filiala Arad* sub prezidiul P. S. Sale părintelui nostru episcop **Ioan**. La invitarea P. S. Sale întrunindu-se intelectualii ort. români, doamne și domni, din localitate în număr frumos, P. S. Sa deschide adunarea prin o cuvântare potrivită ascultată cu mare atențiune și acoperită

cu aplausele celor prezenți. Se citesc Statutele Societății. Se face apoi înscrierea membrilor și se procedează la constituirea filialei. Se alege în comitet: D-nele: **Hortensia Baron Pop**, **Iustina Șerban**, **Dr. Robu**, **Maria Dr. Botiș**, **Archip**, **Aurelia Păcățian**, **Dumitriu**, **Domnica Ispravnic**, **Cornelia Dr. Iacob**, **Percea**, **Constanța Lazar**, d-soarele: **Tulia Bogdan**, **Negrescu**, **Damian** și **Cerna**, d-nii: **Dr. Gh. Ciuhandu**, **M. Păcățian**, **Tr. Vățian**, **Dr. T. Botiș**, **Dr. Lazar Iacob**, **Dr. M. Hăiu Mărcuș**, **Ascaniu Crișan**, **Gh. Ionescu**, **Gh. Ispravnic** și **Gh. Adam**. De președintă a Societății se alege: **D-na Hortensia Baron Pop**.

Fiind Filiala astfel constituită, de închiere P. S. Sa mulțamește celor prezenți pentru că au dat ascultare glasului Său de chemare și s'au înrolat sub drapelul ortodoxiei și împloară binecuvântarea lui D-zeu asupra activității Societății, menite a conserva credința strămoșească și a curăți moravurile.

Regele către ostași. Ostași! Pe pragul unui nou an, gândurile Mele se întorc cu dragoste spre iubita Mea armată. Cu mândrie Mă uit înapoi, mulțumind pe credincioșii Mei ostași, cari au fost fala neamului și pavăza sigură a ordinii în timpuri grele; cu încredere privesc în viitor, când văd cu legitimă bucurie, cu ce avânt au alergat sub drapelul contingentelor chemate în serviciul Patriei. Întâia dată s'au reunit anul acesta recruți din tot cuprinsul României întregite și au răspuns chemării Mele, plini de simțământul datoriei. Modul voios cum ați alergat sub drapel, îmi este cea mai bună chează că și pe viitor Statul și Regele vostru se pot bizui pe credința și vitejia armatei. La toți vă urez un an bun și fericit! Dat în București, la 14 Ianuarie 1921.

Ferdinand.

În atenția învățătorilor. Conform informațiunii verbale primită dela Direcțiunea Regională din Arad a C. F. R. avizăm pe învățătorii titulari, că carnetele validate pentru anul 1920, sunt valabile până la finea lunii Martie 1921. Aceia, cari nu au obținut carnet pentru anul 1920, pot cere carnet provizor pe anul 1921. Spre scopul acesta se va trimite 1 fotografie și 3 Lei.

Taxa pentru validarea carnetelor pe linia Arad-Cenad e de 10 Lei pentru persoană. Rugările sunt a se prezenta Revizoratului școlar.

Iosif Moldovan, revizor.

Congresul. Cetim în Dacia: În luna Februarie va avea loc la Sibiu congresul național bisericesc, cu care prilej se va lua în discuție Statutul organic al bisericii ortodoxe. Va lua parte la acest congres și dl Octavian Goga, ministru cultelor și artelor.

Școlile românești din Sârbia. Reprezentanții școlilor românești s'au prezentat autorităților sârbești locale, să ceară autorizația necesară pentru deschiderea școlilor. Li s'a răspuns că guvernul dela Belgrad a dispus deschiderea școlilor românești, însă cum acest ordin este vechiu, datând de 3 luni, nu e valabil. Rămâne deci să se ceară alte instrucțiuni dela Belgrad. Aceste instrucțiuni nu mai sosesc.

PARTEA OFICIALĂ.**Concursuri.**

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor eparhial din Oradea-Mare Nr. 1306 B. 1920, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a Botean protopresbiteratul Peșteșului, pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parohială cu 2 chilii, culină, cămară și supraedificățile recerute.
2. Pământ parohial 12 jughere catastrale și 1 jugher intravilan.
3. Întregirea dela stat, după cvalificația alesului.
4. Birul preotesc dela 90 Nre de case, în parte grâu, în parte cucuruz sfârmat.
5. Stolele îndatinate.

Doritorii de-a ocupa aceasta parohie să-și înainteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Botean, Prea On. oficiu protopopesc din Tileagd, având dânsii a-se prezenta su știrea protopopului tractual poporului din Botean, în cutareva Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Ioan Molnar m. p., președinte comitetului parohial. Gh. Petruca m. p., notar comitetului parohial.

În conțelegere cu: Alexandru Munteanu, protopresbiter ort. român.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea stațiunii de învățător-cantor la școala primară conf. ort. rom., cu clasele inferioare din comuna Covășinț, prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele emolumente:

1. 17 jughere catastrale pământ extravilan arător.
2. În numerar 435 Lei.
3. Relut de cvartir 500 Lei și 1/2 din intravilanul școlii.
4. 6 stângini lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ.
5. Curatorat 200 Lei.
6. Vâruiatul salei de învățământ 100 Lei.
7. Scripturistica 20 Lei.
8. Conferințe 50 Lei.
9. Eventuala întregire dela Stat, carea comuna bisericească nu o garantează.

Alegândul învățător este obligat a plăti din al său, toate dârurile după beneficiu, a prevedea o strană în sfânta biserică, a conduce și supraveghia în sfânta biserică elevii în toate Duminiicile și sârbătorile.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta recursurile, ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial ort. rom. din Covășinț, Preaonoratului Oficiu protopopesc din Șiria și a-se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sfântă biserică din Covășinț, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. din Covășinț, ținută la 2/15 Ianuarie 1921.

Mitru Luca m. p., președintele comitetului parohial. Pavel Dârlea m. p., notarul comitetului parohial.

În conțelegere cu: Mihail Lucaș m. p., protopop, inspector școlar conf.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare, la școala confesională ortodoxă română din comuna Sântu-Andrei, se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele condițiuni. Emolumente:

1. Salar fix anual: 150 (unasutăcincizeci) Lei din cassa culturală, plătit lunar înainte.
2. Cortel liber, conștător din 2 chilii, culină, cămară, grajd și grădină de legume în extenziune de 1/4 jugher.
3. Paușal pentru scripturistica 20 Lei, pentru participare la conferința învățătoarească 20 Lei.
4. Ajutor se va cere dela stat.

Obligamente: Ateasa va fi obligată a prevedea instrucția prescisa în școala de toate

zilele și în cea de repetiție, a instrua elevii și în răspunsurile liturgice și a le cânta cu ei în sf. biserică, unde va susține între școlari disciplina necesară solemnității serviciului divin.

Recursurile ajustate se vor înainta oficiului protopresbiterat ortodox român din Timișoara.

Pavel Jurma paroh, președinte. Antonie Simianțiu, notar.

În conțelegere cu: Ioan Oprea, protopresbiterul Timișorii.

—□—

1-3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățătoare dela școala confesională ort. rom. din Izvin, protopresbiteratul Timișorii, în temeiul autorizației primite dela Ven. Consistor, se scrie concurs din oficiu, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Locuință în edificiul școlii cu 2 odăi, bucătărie și cămară, ori băni de cortel legal.
2. Salar dela comuna bisericească 700 Lei.
3. Grădină școlară.
4. Pentru conferință 20 Lei.
5. Pentru scripturistica 20 Lei.
6. Întregirea dela Stat carea a fost pusă în curgere și până acum.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească, curățirea locuinței însă va cădea în sarcina alesului.

Reflectantele de acest post sunt poftite a-și înainta recursurile ajustate cu documentele prescise în Regulamentul pentru org. Inv. și adresate comitetului parohial din Izvin, la prea On. oficiu protopresbiteratul gr. ort. român al Timișorii, totodată sunt poftite a-se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din loc, spre a face cunoștință cu poporul.

Timișoara, la 10 Ianuarie n. 1921.

Ioan Oprea, protopop.

—□—

1-3

Nr. 52-920.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa III-a, Feniș cu filia Valeamare, din protopresbiteratul Halmagiului, să publică nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare acestuia în foaia oficioasă „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Dela matră Feniș; a) Stolele legale, b) Uzufuctul alor 14 jughere, 800 stângeni p pământ parohial, mare parte arător și puțin fânat; de după care dârurile publice va avea să le solvească alesul preot; c) Birul parohial dela 87 Nri de casă, câte 30 litre cucuruz sfârmat.
2. Dela filia Valeamare: Stolele legale și birul parohial ca la matră dela 30 Nri de casă.

d) Eventualul ajutor dela stat la întregirea dotației conform cvalificației preotului, pentru care însă parohia nu poate lua răspundere materială. Pentru locuința parohia va închiria o casă acomodată până la alte dispoziții.

Să observă că fiind stațiunea învățătorială din matră vacantă eventual, alesul poate fi și învățător provizor; în care caz parohia afară de lemne îi va da da 300 Lei și locuință învățătoarească.

Doritorii de a ocupa parohia vacantă, sunt poftiți, ca recursurile lor ajustate cu toate documentele prescise și adresate comitetului parohial a respectivei parohiei, să le înainteze în termenul de sus Oficiului protopresbiterat gr. ort. român al Halmagiului și apoi sub durata concursului ca știrea prealabilă a protopresbiterului concernent să se prezenteze în sf. biserică a respectivei parohii, spre a servi sf. liturgie respective spre a ținea cuvântare, făcându-se astfel poporul cunoscut.

În conțelegere cu comitetul parohial. Georgiu Costina preot, președinte comitetului parohial. Romul Petrișor, notar comitetului parohial. În conțelegere cu Cornel Lazar, protopresbiter.

—□—

2-3

În conformitate cu ordin. Ven. Consistor din Oradea-Mare Nr. 902. B. 1 20 să publică concurs pentru îndeplinirea parohiei noastre din comuna Feneriș, cu termen de 30 de zile dela

prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Beneficiile sunt:

1. Un intravilan parohial și folosința cimiterilor.
2. Pământ arător 8 jughere catastrale 912□ a cărui venit curat, anual s'a prețuit în 51 Lei.
3. Dela fiecare casă 1 brâsle cucuruz sfârmat.
4. Stolele legale.
5. Întregirea dotației dela stat.

Fiindcă casa parohială să folosește ca capelă de biserică, până la edificarea bisericii, alesul preot să-va îngriji singur pentru locuință.

Parohia e de clasa III-a.

Reflectanții își vor înainta recursurile în termenul legal P. O. D. Petru E. Papp, protopop tractual în Beiuș, și vor trebui să se acomodeze § 33 din Regulamentul pentru parohii.

Feneriș, din ședința comitetului parohial, ținută în 6/19 Septembrie 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Petru E. Papp, protopop ort. român.

—□—

2-3

Duplicate.

Gheorghe Costa, născut la 27 Iulie 1863, în comuna Mișca, județul Arad, perzându-și diploma de învățător eliberată la 17 Februarie (1 Martie) 1894, sub Nr. 785/544 — 1894, i s'a extradat cu datul de 14 Ianuarie 1921, Nr. 262 P 1920/21, duplicat, prin ce originalul se declară anulat.

— Constanța Muntean, născută la 6 Iunie 1882 în comuna Buteni, pierzându-și absolutul pedagogic eliberat la 13/25 Iunie 1899, sub Nr. 6 P—1898/9, i s'a extradat duplicat cu datul de 8/21 Decembrie 1920, sub Nrul 227 P—1920/21, prin ce originalul se declară anulat.

Constanța Muntean, născută la 6 Iunie 1882, în comuna Buteni, pierzându-și diploma de învățătoare eliberat la 15/28 Iunie 1900, sub Nrul 775 P—1899/900, i s'a extradat duplicat cu datul de 8/21 Decembrie 1920, sub Nrul 228 P—1920/21, prin ce originalul se declară anulat.

Direcțiunea inst. teol. și a școlii normale ort. rom. diecezane din Arad.

Aviz!

A apărut: **Calendarul Diecezan din Arad pe anul 1921.**

Conține: Cronologia. Sârbători și alte zile schimbăcioase. Posturile. Deslegări de post. Parastase oficioase. Sârbători naționale. Zile de repaos la judecătorii. Regenștul anului. Anotimpurile, partea calendaristică. Întunecimile a. 1921. Taxele de postă, telegraf și telefon. Consemnarea târgurilor din Crișana, Transilvania, Bănat și vechiul regat. Timpul vânatului și o parte literară instructivă, împodobită cu multe clișee.

Prețul unui exemplar 5 Lei + 1 Leusuf 35 bani pentru factură recomandat. Revânțătorii beneficiază rabat. Se poate comanda contra bani gata în librăria diecezană din Arad.

Cenzurat: Alexandru T. Stamatiad.